

בְּבוֹאוֹת

דבורה בארון

בת עשר היתה חנה, כשאביה הרב יצא לשבת בפקודת רופאו באחת הקיטנות שביערות יוסקה איש האחוזות.

מעריצו של הרב, הסוחר ברוך ברון, הוא ששכר אצל הפריץ ה„מטורף“ את בית הקיץ, וגם הביא קרון נוסעים, אשר בו נתישבו בני המשפחה, וחנה נפתח לפניו בכך כמו שער באופק היורד על בתי הפרבר, והיא נכנסה לעולם, שהוא מטולל, וירוק ושרוי באור של שמש מלא, ללא צל.

במשעול כפרים נסעו, לצדם האחד הנהר אושה, שמערבותיו לוקחים את המורביות ל„הושענות“ ומהצד השני טחנות הרוח שבאדמת הגרפית, שנפנפו להם בכנפיהן כמורות דרך, עד אשר העגלה באה לתוך אפלולית שמתחת למין גג של סכך, הרוגש כולו מצפופף, ושריקה ולביטת כנפים, זאת היתה חורשת הארנים שלפני יער הקיטנות, והשעה היא שעת מנחה, ואז ירדו הרב ובעל-העגלה מעל הקרון, ועטופים שניהם בזהרורי שקיעה כבטליתות עמדו תחת אחד העצים להתפלל.

בית הקיץ, לאחר שנקבעו מזוזות על פתחיו, והובאו לתוכו הכלים הכשרים, נתיחד — קיבל אפילו כעין סבר של קדושה, כאשר מהעירה הסמוכה הובא הנה, בהשתדלות הרב, ספר תורה, ואחדים מהקיטנים קבעו בו מקום ל„מנין“.

יהודים מעיירות הסביבה היו אלה, שהתהלכו פה איש איש עם נגעו ולבושים בבגדי השבת, אחרי ליל הנדודים בבתי היער מצאו רנחה בשפך השיח לפני אלהים עם הנץ החמה, כי הלילות קשים היו.

היער הרוגז, המסביר פנים, כביכול, ומבטיח רפאות ביום, הקדיר עם בוא הלילה, נודעף ונתמלא אדי חנק, והאנשים, כמו עם גמר הפעולה של סם מרגיע, הקיצו בהם מכאוביהם ולבם נפל.

אפילו הרב, אשר בבת צחוק על שפתיו נשא תמיד את סבלו, שמעה פעם חנה שהוא נאנח בתוך החשכה כמתוך אפס תקוה, וכו בזמן גם עלה מהפינה השניה קול עלוע, הבא כאילו מתוך עוית חנק, והיא הבינה כי האם היא הבולעת כן בסתר את דמעותיה.

אחד מהמשכימים לתדר התפילה היה בעל המתלבת מהאחוזה הסמוכה, ברל זישעס, איש תשוש ו„לא יצלח“, אשר בני המקום קראו לו מתוך זלזול ברקה, או ברצה, ואילו הרב, בפנותו אליו, הוסיף תמיד לשמו את התואר „רב“, הקדים לו שלום, כשנודמן אתו ביער, ולפעמים עם גמר התפילה, גם ניגש אליו לשם שיחה קלה.

— מה חדש יש אצלך, ר' בר ז — שאלו במאור פנים, ובוה הרימו בבת אחת ממעמדו השפל, גבו של האיש, אשר נכפף כאילו מתחת למשא הבז, נתישר, ועמידתו, כמתוך תוספת של משקל פנימי, נעשתה מאוששת יותר, אפילו בקומתו — כפי שנדמה אז לחנה — גדל.

אחרי זה הגיח את הטלית־זותפילין בדחילו על המדף (על יד ספריו של הרב!). ויצא בלב טוב אל בין הקיטנים עם סל התוצרת שהביא אתו.

שתי פעמים ביום הביא חנה את מעשי החלב, ואת יתר הצרכים סיפקו לקיטנים החנונים מפסוצ'נה הסמוכה, עיירה על שפת הנימן, שהיא טובעת כולה בחול.

יום אחד, כשנער האופים אחר לבוא, שלחה האם את חנה אל המאפייה שבמבואי העיירה לקצות לחם.

היא הלכה ועברה, איפוא, את הגשר, וגם באה למבואי העיירה, אבל לבית האופים לא הגיעה, כי שקעה בתוך החול. מקרוב ראתה את הבית, וצעדה כנגדו, כמו בחלום רע, בלי להתקדם, ודבר זה היה לה אחרי כן לסמל לכל מטרותיה בחיים, אשר עם כל השאיפה החתירה אליהן, נשארו כמעט תמיד ממנה והלאה.

הסוחר הזקן ברוך ברוך בא לפעמים לראות את הרב. סגר בשעות הבוקר את מחסן הפשתים שלו וירד לתחנת הקרונות שעל יד הפרבר, ואם לא מצא שם עגלה, עבר את הדרך המובילה ליער הקיטנות ברגל.

כי הוא, במקומו שם, בעיירה, ראה יום יום בבית התפילה את כסאו של הרב שהוא פנוי, ואת חדר הקהל — שאיש אחר ממלא בו את מקומו, וגעגועיו על ידי כך הלכו וגדלו. חוץ מזה הרי, תוך כדי עיון בספריו, צצו ועלו לפניו, בינתיים, קושיות, שלא היה מי שיתרצן, ובאחד ממכתביו לרב הוא גם רמז בלשונו של ר' עקיבא, כי חנה הרבה מעות יש לו ואין לו שולחני להרצותן.

ביום בואו הוסיפה הרבנית לתבשילי הצהרים פשטידת אטריות, אשר מפי אשתו איידלה שמעה כי זהו המאכל אשר יערב לו. ואחרי הארוחה יצאו הרב ואורחו אל השביל המדושא שבין הארנים, הפליגו לפעמים עד לגבעות שעם ארמת הגרפית, והדברים שנאמרו אז ביניהם לא נשמעו עוד כמוהם בתוך היער העתיק הזה מעולם.

הזקן העמוס כבדות שאל והקשה, והרב קל התפיסה השיב ותירץ, השיב בבהירות, בקיצור הניב וחריפות־הטעם, עד שכל הסתום פוֹרַשׁ והמוקשה התישב, והדברים נעשו שקופים כולם וברורים.

אור של תורה זרח פה באפולוית השביל, ובבואה ממנו נחה על פני הסוחר הזקן, אשר התפשט עתה ממעשיותו ונהפך לאיש אחר.

שואל, כשנקלע בזמנו לחבל הנביאים, בא בודאי לידי השראה כזאת.

לבסוף הגיעו לקצה היער הגובל באדמות הגרפית, והזקן, לאחר שהציץ לשעונו, גפטר בחפזו והלך, כי רצה „לתפוש" עוד בעיירה תפילת מנחה בציבור, וכך חנה יכלה חנה, שנגררה מאחריהם, ללכת עתה בחזרה בשורה אחת עם אביה, אשר לבו, אחרי השיחה עם ידידו, היה טוב עליו.

בעיניו, הרגילות באותיות של כתב רש"י, גילה הוא כפעם בפעם את גרגרי התוח החבויים בין עליהם, ואפילו עזר לחנה ללקטם.

מחוץ לכהלי בית הקהל נסתלקו מעליו, כביכול, ענני הכבוד, שאפסוהו שם, כרגיל, והוא נעשה חילוני, וגם מעשי וקרוב יותר.

פעם, כשנשבר המדף של כלי החלב במטבת, בא הוא ותיקן אותו, תקע מסמר לתוך העץ ועמד והכה עליו בפטיש — כאחד העם.

ועוד קרה אשר הוא שמע בוקר אחד שהרבנית מתאוננת, כי אולו המים מהחבית (אחד מנערי יוטקה הביאם בכל יום מהאחוזה), אז אמר לה, כי בפאת היער, בין הגבעות, ראה מעין של מים חיים, והוא יכול להראותו לה.

היא לקחה, איפוא, כלי ויצאה ללכת אתו, גבוכה וקורנת מתוך כך ביפיה (מטפחת הראש נשמטה לה עתה תכופות ברוח, ונגלה כן שצרה השופע, הנהדר), והנה, משתאה, עמדה והביטה אחריהם: הפעם הראשונה היתה זאת שראתה את אביה ואמה הולכים יחד — רב ורבנית.

כעולם בתוך עולם היה בית האחוזה של יוטקה, אשר מחמת רשעתו של הכלב, נירקן, לא יכול כל זר לקרב אליו.

כלב ענק היה זה, אשר לא גבח, כי אם נהם. קול שאגתו התגלגל בחללה של החצר כרעם וסגר כל מבוא.

את הנעשה באחוזה יכלו, איפוא, הקיטנים לדעת רק מסיפוריה של טויבה בת החלבן, שישבה שם בקביעות, וכעוזרת בעבודת הניקוי, באה גם אל הארמון פנימה.

היא אשר ראתה את המנורות הגדלקות על ידי לחיצת הכפתור, כלי הזמר המנגנים מאליהם, וכל חדרי הפלטינ, שהם רבים מספור, ואשר עם זה, הרי הגבירה אנדה, לאחר שבעלה המטורף „עושה לה את המחזות“, באה אל המוזה, או לאיזה אסם עזוב, ושם היא שופכת את דמעותיה.

שתי בנות היו פה, האחת, ידויגה, שהיא יפה, ואביה אוהב אותה, והשניה זוסיה, תולנית וחסרת חן, ועליה היו רחמי האם.

אתה נסעה למקומות המרפא, והשמלות שהתקינה לה עלו בטיבן והידורן על אלה של אחותה הגדולה. אלא שידויגה, כל בגד שלבשה, נתקבל עליה, ואפילו נתוסף לו גוי, ואילו זה של זוסיה נראה תמיד כרהוי ונתלה מעליה כשק.

את הבכירה, ידויגה, ראתה פעם חנה בפאת היער יחד עם אביה והדוקטור פבלובסקי, הוא רופאו של הרב.

עייפה מטיולה ומהחום, נשענה לגזע אורן, שעל ידו ישבה, והפריץ הגא, הוא שהיה נסער ורוגז תמיד, ישב ונפנף עליה בעלה שרך, כבוש עתה, נוח ומסור — כולו אב, בעוד שהרופא, זה שהוא, לדברי טויבה, „משוגע אחרי הנערה“, התהלך הנה והנה בין העצים, נסער ורוגז הפעם הוא, וניכר היה שאינו שפוי עתה בדעתו באמת.

ופעם אחרת, בשעת גשף מחולות בארמון, ניתן לחנה לראות את שתי האחיות, ישיבת אחותי ישבו בתוך האור המסמא, לברשות הפעם באותו ההידור, אלא שאל הרקודים לוקחה פעם בפעם הבכירה, ידויגה.

לא הספיקה היא לנוח אחרי הריקוד עם האחד, וכבר בא שני להזמינה. בדחילו צמדן לפניה, זכנעים ומתחננים, כאילו נפשם היתה בבקשתם, ומכל הסובבים אותם היתה אולי רק חנה היחידה, שהרגישה כי מוחצים הם בכך את אחותה הצעירה, פוצעים אותה בצחוק על שפתיהם, מבלי אשר יקום מי, לתמהונה, למחות על כך.

טרם ידעה אז, אשר מיני פשעים כאלה לבם של בני האדם גם בהם, כי על כן לא יבואו עליהם בדין.

בארמון הישן שמחוץ לאחוזה נערך אותו גשף, במקום שאימת הכלב לא היתה על

הבאים, ואחדות מהקיסניות יצאו, לפי בקשתה של טובה, ללכת שמה. אז אמרה האם לחנה בעצב:

— לכי גם את ותראי שם מה.

וכונת הדברים היתה:

— הן לך עצמך לא נכוננו אושר ושמחה בחיים, תלכי, איפוא, ותהני מאלה של האחרים.

וחנה קמה והלכה, והזינה אמנם עיניה מכל הטוב והחמדה שנגלו לפניה, וחלק מזהרם

גם לקחה אתה למשמרת, כמין צידה שהאחד מכין לו לשנות רזון.

כי הנה באו הימים אשר הרבנית למודת ההבלגה בכתה כבר בהם בגלוי, לעיני כול,

וחנה לא ידעה עוד היא עצמה שמחה ואושר באמת, ורק מאלה של האחרים נהנתה לפעמים.

כעצת האם, למדה אפילו לראותם כאילו שלה עצמה הנם, והם שהיו לה לשעשועים ונחמה

בימי רעה.

פירורים משולחנם של אחרים — יאמרו — בבואה מן הברק של יקר זולתה.

ואולם הילד הזר שאיש ערירי מצמץ לו, כלום אינו נעשה לו במשך הזמן כבנו, שבו הוא

מוצא גיחומים וסעדי, ודואים גם אשר הירח זורח בשלוה ונחת בלילות, אף כי אורו רק אור

חוזר הוא, בבואה מזהרו של אחר.